

ללמוד מאחר ועם אחר

"איזהו חכם הלומד מכל אדם"
(מסכת אבות, פרק ד, משנה א)

1. האם ניתן ללמוד מכל אדם? כיצד?

2. האם לפי המשנה כל אחד יכול להיות חכם? מה דעתכם?

3. מה ההבדל בין להגדיר חכם כמי שיודע, לבין להגדירו כמי שלומד? האם מי שלומד כבר נחשב חכם?

3. נסו להסביר לפרופסור איך לגשת לנאן
אין באופן שיעזור לו.

סיפור הזן הראשון מספר על
קבלת הפנים שערך החכם נאן
אין בביתו
לפרופסור מן האוניברסיטה שבא
אליו לחקור ולדרוש בדבר הזן.
הגיש לו נאן תה. מזג לאורחו
מלוא הכוס, ועדיין היה ממשיך
ומוזג.

פער הפרופסור עיניו ופיו עד שלא
יכול היה לשלוט עוד ברוחו: "הרי
זו מלאה עד גדותיה. יותר לא
יכנס!"

"ככוס זו" אמר לו נאן אין, "אף
אתה מלא דעות וסברות משלך.
כיצד אוכל להראותך זן כל עוד
לא הרקת את כוסך?"

דעותינו וסברותינו על העולם הן
ככוס תה שעולה על גדותיה.

1. האם צריך לוותר על משהו כשלומדים
ממישהו דבר חדש? על מה?

2. חשבו על עוד מסקנה שאליה אפשר
להגיע ממעשהו של החכם נאן אין.

4. האם יש קשר בין הגדרתו של נאן אין
לחכם להגדרה המובאת במשנה
שלמעלה? מהו?

ר' יוחנן וריש לקיש הם שני תלמידי חכמים מובהקים שמופיעים כזוג, חברותא, בתלמוד, למרות שבדרך כלל חלקו אחד על דעת השני. השניים הכירו זה את זה בזמן שבו ריש לקיש עוד היה שודד מפורסם ור' יוחנן מראשי בית המדרש, עד שריש לקיש השתכנע להתחיל בלימוד תורה. השניים למדו יחד באופן קבוע עד שהתעורר ביניהם ויכוח, שבסופו ריש לקיש נעלב ועזב את בית המדרש. עוד לפני שהייתה להם הזדמנות להתפייס, נפטר ריש לקיש ור' יוחנן נשאר ללא חברותא.

היה ר' יוחנן מצטער עליו (על ריש לקיש) הרבה. ולא ירד לבית הועד (שם נפגשו חכמים). אמרו חכמים: מי ילך להניח דעתו? - ילך ר' אלעזר בן פדת ששמועותיו מחודדות. בא וישב לפניו, אמר לו ר' יוחנן: אתה כבן לקיש? בן לקיש כשהייתי אומר דבר- היה מקשה לי עשרים וארבע קושיות ואני מתרץ לו עשרים וארבעה תירוצים (הסברים)- והשמועה (מה שלמדו) נתרווחה (התבררה) מאליה. ואילו אתה אומר: "תניא דמסייע לך" (מחזק את דברי) וכי איני יודע שיפה אמרתי? עמד (ר' יוחנן) וקרע את בגדיו ובכה ואמר: היכן אתה ריש לקיש! היכן אתה ריש לקיש!

(תלמוד בבלי, בבא מציעא פ"ד, ע"ב)

1. לפי ר' יוחנן, נהג ריש לקיש לחלוק על דעתו בכל נושא. מה לדעתכם למד ר' יוחנן מריש לקיש ומה למד ריש לקיש מר' יוחנן?

2. ∞ כשאתם לומדים בחברותא, האם אתם מעדיפים שותף כמו ריש לקיש או כמו ר' אליעזר? חשבו על יתרון ועל חסרון לכל שיטה.

3. על פי ההגדרה של חבר מאבות דרבי נתן מבית מדרש שעבר, מי היה חברו של ר' יוחנן? ר' אליעזר או ריש לקיש? נמקו.
